

A „Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás” piacról a 1. piacelemzési körben hozott határozat rövid összefoglalása

A határozat száma: DH-664-180/2005. (2005. szeptember 12.)

I. A vizsgált piac megnevezése, a piac meghatározása

A piacmeghatározás során a Nemzeti Hírközlési Hatóság Tanácsa (a továbbiakban: **Tanács**) az Európai Bizottság 2003/311/EC sz. 2003. február 11-én megjelent Ajánlása (a továbbiakban: **Ajánlás**) Mellékletében 12. számmal jelölt nagykereskedelmi piacot elemezte. A Tanács meghatározta a szolgáltatások pontos tartalmát, a piac megnevezését és a jogszabályokban meghatározott fogalmakat alapul véve.

A Tanács megállapította, hogy a vizsgált piacon a bejelentett szolgáltatás alapvető jellemzői az alábbiak:

A szolgáltatás kínálatát részben a helyi (DSLAM szintű) bitfolyam hozzáférési szolgáltatások jelentik, amelyet az Eht. alapján a vezetékes telefon piacon jelentős piaci erejű szolgáltatóknak számító szolgáltatóknak kell nyújtaniuk, részben pedig a magasabb hozzáférési szintű szolgáltatások, amit a Magyar Telekom 2000. vége, az Invitel 2002. vége óta kínált. Ez utóbbi szolgáltatás 2003 közepéig a gyakorlatban ATM (illetve Ethernet) szintű bitfolyam hozzáférést jelentett, míg 2003 közepétől az Internet-szolgáltatók IP szintű csatlakozást is igénybe vehettek.

A helyi bitfolyam hozzáférés szolgáltatás esetén a szolgáltató az előfizetőnél elhelyezett ADSL modemet köti össze a szolgáltató által a jogosult számára beszerzett és üzemeltetett, a helyi hurokhoz csatlakozó első forgalom multiplexáló-demultiplexáló eszközzel (DSLAM). A szolgáltató az összegyűjtött forgalmat a hozzáférési link segítségével a csatlakozási ponton adja át a jogosult számára.

Az ATM- (vagy Ethernet), illetve az IP szintű bitfolyam hozzáférés esetében a szolgáltató a helyi hurok tulajdonosaként aggregálja az előfizetőktől jövő forgalmat (DSLAM majd ATM/ illetve Ethernet) és azt regionális (2 pont) vagy országos szinten adja át az Internet-szolgáltatóknak, akár az Internet-szolgáltató telephelyén is, de általában a budapesti kicserélő (peering) központnál, a BIX-nél.

Kiskereskedelmi piac vizsgálata

A kiskereskedelmi szinten lehetséges keresleti helyettesítés elemzése során a Tanács azt vizsgálta, hogy léteznek-e olyan, a fogyasztók által választott helyettesítő szolgáltatások, amelyek a nagykereskedelmi szinten éreztetik hatásukat.

A szélessávú szolgáltatások esetén a ténylegesen igénybe vehető, és a nagykereskedelmi piacra gyakorolt hatás szempontjából releváns helyettesítő szolgáltatások a hazai piacon:

- xDSL alapú szolgáltatások
- a kábel televíziós hálózatokon keresztül nyújtott kábelmodemes szélessávú szolgáltatások
- a vezeték nélküli szélessávú szolgáltatások
- a bérelt vonali szélessávú szolgáltatások
- flat-rate keskenysávú szolgáltatások

A Tanács megállapította, hogy szolgáltatási szinten a vizsgált nagykereskedelmi piachoz kapcsolódó kiskereskedelmi piac részét képezi a fenti felsorolás első három szolgáltatása, mivel egymás szolgáltatásainak helyettesítői.

Nagykereskedelmi piac vizsgálata

A vizsgált piac meghatározása során a Tanács olyan helyettesítési lehetőségeket keresett, amelyek módosíthatják a vizsgált piac határait.

A Tanács a szélessávú hozzáférések kiskereskedelmi piacához tartozó szolgáltatásokat vizsgálta meg abból a szempontból, hogy lehetséges-e az adott technológián a bitfolyam hozzáférésnek megfelelő nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtása, illetve ténylegesen a hazai piacon mely szolgáltatók nyújtanak ilyen szolgáltatást, illetve elvileg képesek-e ilyen szolgáltatást nyújtani a saját hálózatukon.

A Tanács megállapította, hogy jelenleg csak a kiskereskedelmi ADSL szolgáltatás esetén létezik nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférési szolgáltatás.

A nagykereskedelmi piacon lehetséges keresleti helyettesítés vizsgálata során így a Tanács arra keresett választ, hogy az ADSL esetén már létező bitfolyam hozzáférési szolgáltatás helyettesíthető-e más nagykereskedelmi szolgáltatással.

A hazai piacon jelenlévő kiskereskedelmi szélessávú szolgáltatások közül az ADSL bitfolyam hozzáférési szolgáltatások helyettesítő szolgáltatásaként elsősorban a különböző szélessávú kábeltelevíziós hálózatokon megvalósuló, megvalósítható bitfolyam hozzáférési szolgáltatás lehet releváns, azonban a hazai kábelmodemes szélessávú szolgáltatók kereskedelmi gyakorlatában egyelőre nincs példa ilyen nagykereskedelmi szolgáltatásra.

A fentiek alapján a Tanács a szélessávú kábeltelevíziós hálózatokon nyújtott nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférési szolgáltatást a keresleti helyettesítés alapján – mivel csak egy elvi lehetőségről van szó - nem tekintette szoros értelemben a szolgáltatási piac részének.

A szélessávú vezeték nélküli elérések esetén bitfolyam hozzáféréssel ekvivalens nagykereskedelmi szolgáltatás nyújtására nincs lehetőség. Ezért a Tanács a keresleti helyettesítés alapján szoros értelemben nem tekintette az érintett nagykereskedelmi piac részének a vezeték nélküli szélessávú hozzáféréseken nyújtható nagykereskedelmi szolgáltatásokat.

A Tanács megítélése szerint a részleges hurokátengedés esetén a funkcionális különbségek olyan mértékűek voltak, ami miatt a részleges helyi hurok átengedési szolgáltatás – a magyarországi piacon – nem tekinthető a bitfolyam hozzáférés helyettesítő szolgáltatásának egy a piacra belépő szolgáltató számára, így az külön piacot alkot.

A kínálati helyettesítés vizsgálata során a Tanács nem talált olyan helyettesítési lehetőségeket, amelyek a vizsgált nagykereskedelmi piac kínálati oldalról való szélesítését indokolta volna, mivel az egyetlen kínálati helyettesítési lehetőség kábelhálózatokon keresztüli bitfolyam hozzáférési szolgáltatás, amelynek nyújtására csak elvi műszaki lehetőség létezett.

A nagykereskedelmi piac vizsgálata során a Tanács megállapította, hogy az akkori piaci feltételek mellett nem voltak helyettesítési lehetőségek, ezért sem keresleti, sem kínálati

oldalról nem szélesítette a vizsgált nagykereskedelmi piacot. Ezért a Tanács megállapította, hogy a szolgáltatási piac megegyezik az ADSL szolgáltatáshoz kapcsolódó nagykereskedelmi bitfolyam hozzáférés szolgáltatás piacával.

A Tanács a kiskereskedelmi piac földrajzi határainak meghatározása során a DSL infrastruktúra alapját képező jelentős vezetékes telefonszolgáltatók elérési hálózatát vette alapvetően figyelembe. A legfontosabb vizsgálandó tényező ennek során a helyi hálózattal való lefedettség volt, azt pedig a helyhez kötött telefonhálózatok helyi hurkai jelentik.

A földrajzi piac vizsgálatának alapja, legkisebb területi egysége a számozási körzet volt.

A földrajzi piacok határai így megegyeztek a volt koncessziós vezetékes telefonszolgáltatók szolgáltatási területének határaival, ahol a versenyfeltételek kellően homogének és a többi földrajzi piactól eltérőek voltak. Ez alapján a Tanács öt különálló kiskereskedelmi földrajzi piacot azonosított, amelyek a következők voltak:

Nagykereskedelmi szélessávú hozzáférési szolgáltatás a Magyar Telekom Távközlési Nyrt., az Invitel Távközlési Szolgáltató Rt., a Hungarotel Távközlési Rt., az Emitel Távközlési Rt. és a Monor Telefon Társaság Rt. volt koncessziós területeinek megfelelő számozási körzetekben.

II. Az érintett piac vizsgálata

Az Ajánlás Mellékletében felsorolt piacok ex ante szabályozási szempontból való érintettségét a Bizottság három feltétel vizsgálatával állapította meg. Ezek a következők:

1. Magas és nem átmeneti belépési korlátok létezése a piacon
 2. Hatékony versenyhez való közeledés
 3. A versenyjog (ex post) alkalmazásának elégtelensége
- 1) A Tanács megállapította, hogy a vezetékes piacokra történő belépés jogi-adminisztratív korlátjai nem voltak jelentősek, viszont a vizsgált piacon a piacra lépés strukturális korlátja jelentős volt. A volt koncessziós szolgáltatók piacaikon megvalósították a méretgazdaságosság által megkívánt hatékony működést, míg a potenciális belépők az új hozzáférési hálózat létrehozásakor magas költséggel és hosszú megtérülési idővel szembesültek.
 - 2) A Tanács megállapította, hogy a tárgyalt piacon a versenyviszonyok évek óta érdemben nem változtak, vagyis a piac nem fejlődött a hatékony verseny irányába.
 - 3) A Tanács megállapította, hogy egyedül a versenyjog nem elegendő az adott hírközlési piac szabályozásához.

A fentieknek alapján a Tanács megállapította, hogy a piacmeghatározás során azonosított mind az öt piac érintett piac, ezért szükséges a piacelemzés elvégzése és szükség esetén JPE szolgáltatók kijelölése.

II. Piacelemzés, JPE szolgáltatók azonosítása

Egy szabályozási szempontból érintett piacon a 8001/2004 IHM Tájékoztató által a JPE szolgáltató azonosításához felsorolt kritériumok közül a Tanács az alábbiakat tekintette elsősorban relevánsnak:

1. piaci részesedés
2. a potenciális verseny hiánya, a terjeszkedés akadályai
3. a vállalkozás mérete
4. ellenőrző szerep a nehezen megkettőzhető infrastruktúra felett
5. könnyű vagy privilegizált hozzáférés a tőkepiacokhoz/pénzügyi forrásokhoz
6. méretgazdaságosság
7. választék-gazdaságosság
8. vertikális integráció
9. a kiegyenlítő vásárlóerő hiánya vagy alacsony szintje

Az elemzés során a teljesség igénye miatt a Tanács a jelentős piaci erő megítélése szempontjából kevésbé fontos szempontok vizsgálatával is foglalkozott.

A Tanács a fenti kritériumok együttes vizsgálata alapján megállapította, hogy a következő vállalkozások jelentős piaci erővel rendelkeztek a vizsgált piacon.

Magyar Telekom Távközlési Rt.
Invitel Távközlési Szolgáltató Rt.
Hungarotel Távközlési Rt.
Monor Telefon Társaság Rt.
Emitel Távközlési Rt.

III. Kötelezettségek kirovása

A Tanács a kötelezettségek meghatározása során törekedett arra, hogy azok indokoltak és arányosak legyenek, biztosítsák az elektronikus hírközlési piac zavartalan, eredményes működését és fejlődését, az elektronikus hírközlési tevékenységet végzők és a felhasználók érdekeinek védelmét, továbbá a tisztességes, hatékony verseny kialakulásának és fenntartásának elősegítését. A Tanács mind az öt JPE-ként azonosított szolgáltatóra a következő kötelezettségeket határozta meg:

- Átláthatóság
- Egyenlő elbánás
- Számviteli szétválasztás
- Hozzáféréssel és összekapcsolással kapcsolatos kötelezettségek
- Költségalapúság és a díjak ellenőrizhetősége

IV. A nemzeti konzultáció során beérkezett GVH és szolgáltatói észrevételek

A hatósági eljárásban a Tanács a GVH-val való együttműködést több lépcsőben valósította meg: adatbekérés és módszertan véleményezése, szolgáltatói együttműködés fórumaira történő meghívás és a határozat-tervezet megküldése. A GVH mind a határozat rendelkező részével, mind az indokolás, piacmeghatározás, piacelemzés és a kötelezettségek fejezetében foglaltakkal alapvetően egyetértett. Véleménye szerint a tervezet megalapozottabbá tétele érdekében a földrajzi piac meghatározásánál további tényeket figyelembe lehetett volna venni, valamint kiemelt figyelmet érdemel a jövőben a közös erőfőlény vizsgálata.

A Magyar Telekom, az Invitel, a Hungarotel, a Monortel és a Pantel észrevételei elsősorban a kábelmodemes technológia figyelembe vételével, a számviteli szétválasztás részleteivel, a retail minus alapú árazással és a hozzáférési kötelezettség tartalmi elemeivel foglalkoztak.

A Tanács valamennyi észrevételre részletes választ adott a határozatban.

V. Az Európai Bizottság észrevételei a notifikáció során

A notifikáció benyújtásával indult eljárással kapcsolatban az Európai Bizottság 2005. május 12-én kiegészítő információ kért, majd az eljárás lezárásaként 2005. június 1-én kelt magyar nyelvű levelet küldött, amelyben a határozattervezetet - a javasolt "retail minus" kötelezettség végrehajtására, a helyi és országos bitfolyam hozzáféréseken kívüli termékek folyamatos figyelemmel követésére és a hang-szolgáltatások és bitfolyam hozzáférés együttes nyújtására – vonatkozó észrevételeivel együtt jóváhagyta, és annak véglegesítését engedélyezte.

A Bizottság a határozatot notifikálta.

A Tanács 2005. szeptember 12-én jóváhagyta a DH-664-180/2005. számú, üzleti titokmentes határozatot.